Toegankelijkheid van cultuurcentra

Een van de belangrijkste uitdagingen van de cultuurcentra bestaat erin om cultuur binnen ieders bereik te brengen. De toegankelijkheid speelt hierbij een cruciale rol.
Personen met een handicap en ouderen worden nog al te vaak geconfronteerd met te ver afgelegen parkeerplaatsen, trappen, moeilijk leesbare informatieborden, ontoegankelijke zalen.
De aanpassingen om het gebouw beter toegankelijk te maken zullen ook de andere bezoekers als een extra kwaliteit beschouwen.

Met deze brochure hopen we verantwoordelijken of uitbaters van cultuurcentra aan te moedigen om hun tentoonstellingsruimte, galerij, schouwburg of concertzaal voor iedereen toegankelijk te maken.

tentoonstellingsruimte

- De doorgangen zijn 1,50 m breed, bij obstakels of een plaatselijke versmalling zijn ze nog 90 cm breed. Drempels zijn niet hoger dan 2 cm.
- De looproute staat duidelijk aangegeven:
  - De wegwijzers hangen op een hoogte van 2,20 m. De grootte van de letters is minstens 1 % van de leesafstand. Dat betekent dat lettertekens die op een afstand van 4 m gelezen moeten kunnen worden 4 cm groot moeten zijn. Wegwijzers moeten minstens op 1 m leesbaar zijn.
  - Er moet contrast zijn tussen de tekst en de achtergrond.
  - Een eenvoudig lettertype leest het makkelijkst. Voor wegwijzers wordt het best een schreefloze letter gebruikt.
- In elke ruimte staan banken of stoelen om even uit te rusten.
- De tentoongestelde voorwerpen staan zo opgesteld dat er voldoende manoeuvreerruimte is om ze te bekijken.
- Een collectie met kleine voorwerpen kan gepresenteerd worden in een vitrinekast waar personen met een rolstoel onder kunnen rijden.
- Het gezichtsveld van een zittend persoon is lager dan dat van iemand die rechtstaat. Bijgevolg mogen de tentoongestelde werken niet te hoog hangen. Ook kinderen hebben hier baat bij.
- Informatie- of naambordjes worden geplaatst tussen 1,20 m en 1,40 m hoog.
- Voor slechtzienden kan de informatie in grootschrift geprint worden, voor blinden kan ze in braille omgezet worden of op geluidscassette opgenomen worden.
- Zo mogelijk kan aan blinde bezoekers de toestemming gegeven worden om de collectie (of een gedeelte ervan) te betasten.
- Slechtzienden hebben vooral baat bij een contrastrijke ruimte: contrast tussen de vloer en de wanden, tussen het tentoongestelde en de achtergrond, …
- Er moet voldoende verlichting zijn.

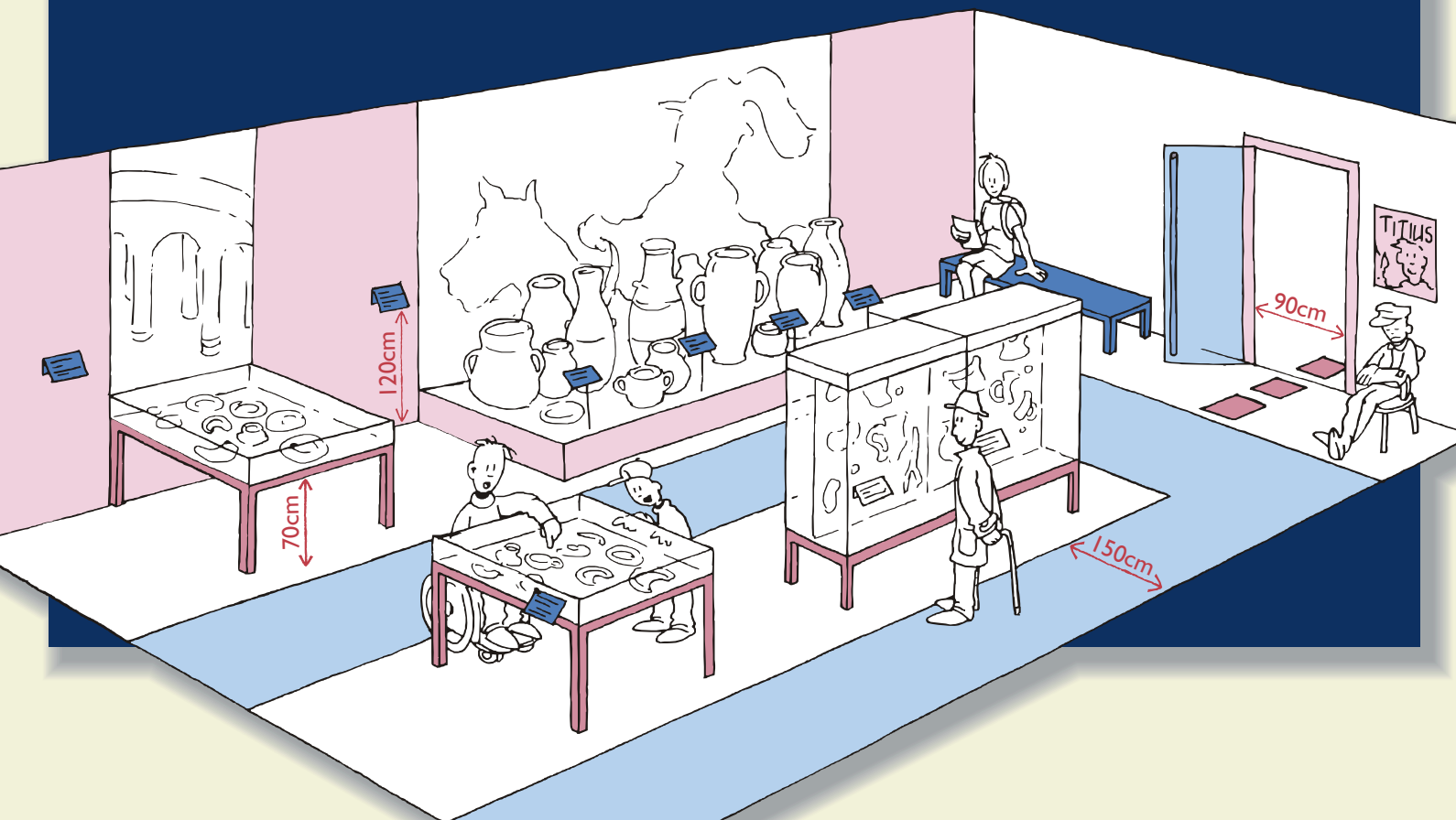

toiletruimte

- Een toilet voor personen met een handicap is minstens 1,65 m op 2,20 m groot. De deur heeft een vrije doorgangsbreedte van 90 cm en draait naar buiten open. Een horizontale greep aan de binnenzijde van de deur vergemakkelijkt het openen en het sluiten.
- De toestellen staan zo opgesteld dat er met een rolstoel een draaicirkel van 1,50 m gemaakt kan worden.
- Het toilet inclusief de toiletbril is 50 cm hoog.
- De afstand van de voorste rand van de toiletpot tot de achterliggende wand bedraagt 75 cm (een hangtoilet vraagt een extra aanpassing).
- Aan minstens een zijde van het toilet moet er een breedte van 90 cm zijn om een zijdelingse transfer te kunnen uitvoeren. Een toilet waar aan beide zijden een transferruimte is, moet 2,20 m op 2,20 m groot zijn.
- Men kiest het best voor een vaste greep aan de muur en een opklapbare steun aan de andere kant van het toilet. De steunbeugels moeten correct geplaatst worden. Een toilet met aan weerszijde een transferruimte heeft twee opklapbare steunen nodig.
- De ruimte onder de wastafel bedraagt 70 cm, de bovenrand van de wasbak komt tussen 80 en 90 cm hoog. De onderrand van de spiegel komt op ongeveer 90 cm.
  Voor personen met een verminderde handfunctie zijn een automatisch handdoeksysteem en een zeepdispenser met een verlengde hendel nuttig.
- Met een alarmknop kan hulp gevraagd worden wanneer er iets misloopt of iemand zich onwel voelt.
- De toiletruimte kan optimaal benut worden door er een opklapbare verzorgingstafel voor baby's te plaatsen.

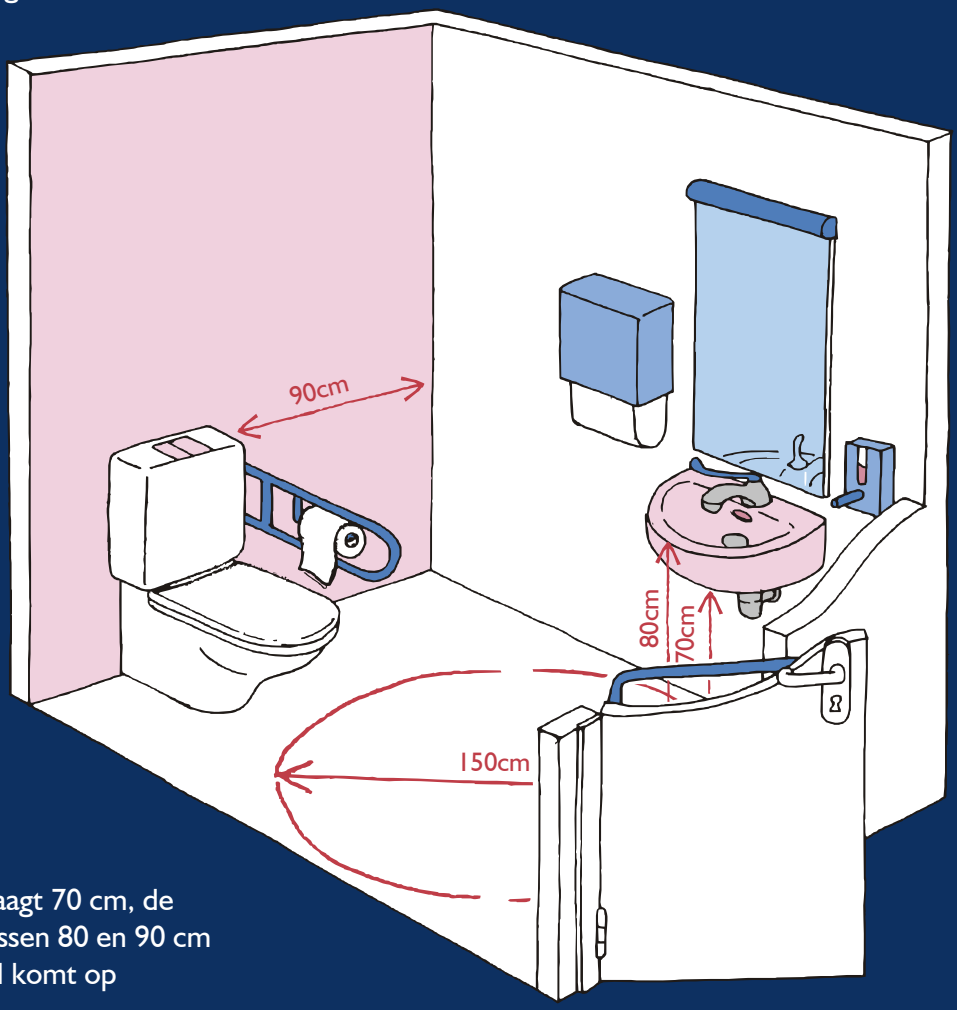

vestiaire

- Kapstokken die op verschillende hoogtes hangen kan iedereen gebruiken, ook kinderen, rolstoelgebruikers en kleine mensen. Enkele kapstokken hangen op 1,20 m.
- De bedieningselementen van een telefoontoestel of drankautomaat bevinden zich op een hoogte tussen 90 cm en 1,20 m. De toestellen moeten goed bereikbaar zijn.

schouwburg

- Wettelijk gezien moet 2 % van het aantal zitplaatsen vrijgehouden worden voor personen met een beperking. Die plaatsen kan men het best gelijkmatig verdelen over de zaal. Personen met een handicap moeten zowel individueel als in groep kunnen zitten.
- Voor een rolstoelgebruiker is een vrije ruimte nodig van minstens 90 cm op 1,20 m en een voldoende breed gangpad om te kunnen manoeuvreren. Als deze plaatsen zich niet op de begane grond bevinden, moeten ze bereikbaar zijn door een hellingsbaan of een lift.
- Als een aantal zitplaatsen gemakkelijk te verwijderen is, kan de capaciteit van het aantal vrije opstelplaatsen uitgebreid worden.
- Verlichte traptreden en rijnummers begeleiden toeschouwers naar hun plaatsen in een donkere zaal.
- Door een ringleidingsysteem aan te leggen in de zaal kunnen slechthorenden met een hoorapparaat het geluid van een microfoon bijvoorbeeld versterkt ontvangen. Systemen voor individuele geluidsversterking kunnen ook gebruikt worden voor simultaanvertalingen.
- Ook sprekers of gasten kunnen een handicap hebben. Bij een rondetafelgesprek of panel moeten er lege plaatsen zijn zodat rolstoelgebruikers op gelijke wijze kunnen deelnemen aan het gesprek en er geen stoelen verschoven moeten worden.
- Een (verplaatsbaar) podium kan uitgerust worden met een hellingsbaan. Als de gebruikelijke hellingsgraad niet kan worden gerespecteerd, moet aan de rolstoelgebruiker hulp geboden worden.
- Een spreekgestoelte is voor iemand in een rolstoel meestal niet bruikbaar. Zorg daarom voor een sprekerstafel of een microfoon waarvan de hoogte instelbaar is en eventueel een standaard om papieren op te leggen.

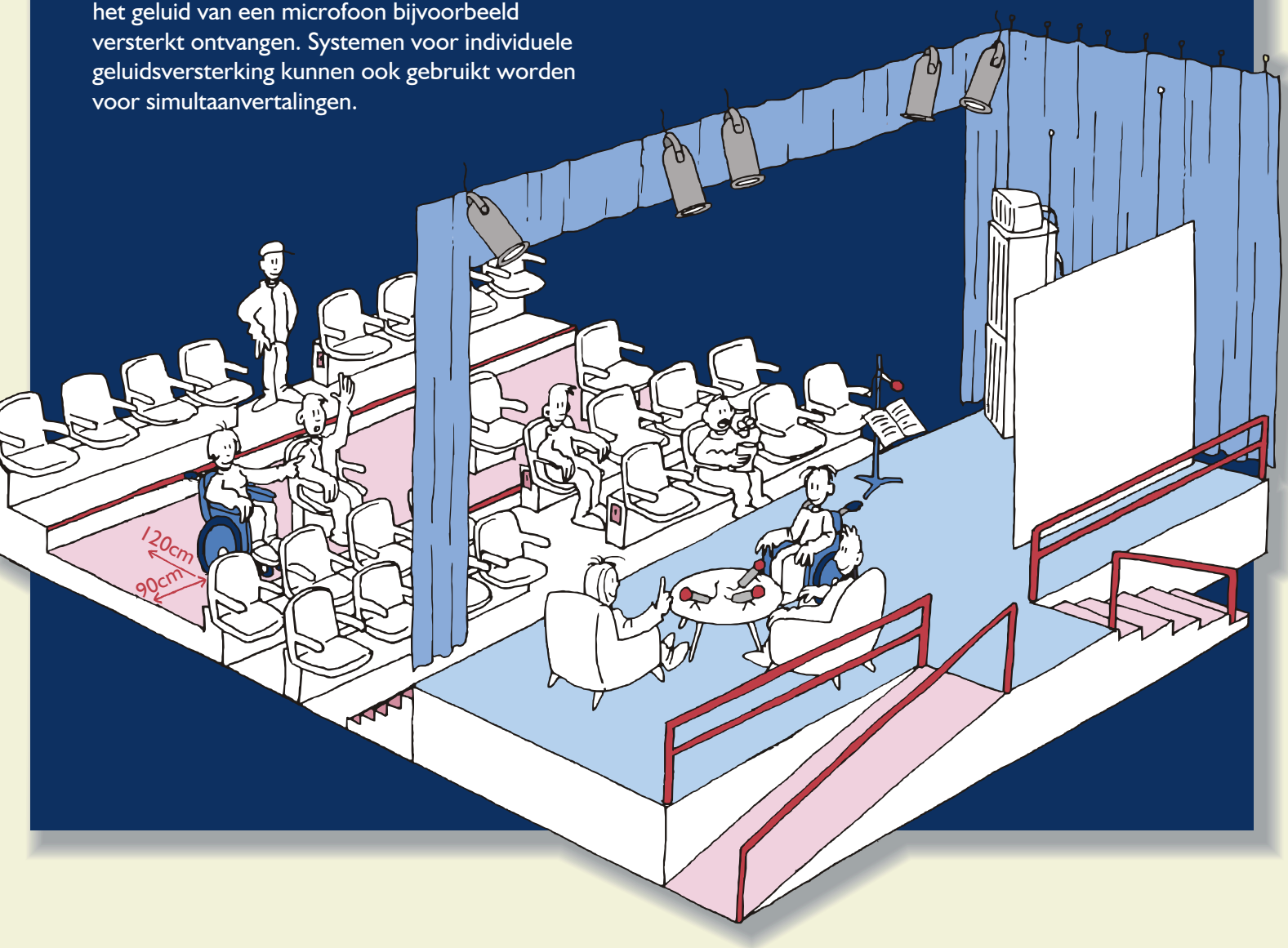

parkeerplaatsen en toegangspad

- 4 % van het aantal parkeerplaatsen wordt gereserveerd voor personen met een handicap.
- Die plaatsen zijn minstens 3,50 m breed en 5 m lang (6 m als de auto's achter elkaar geparkeerd worden) en liggen zo dicht mogelijk bij de ingang van het gebouw.
- Aansluitende voetpaden en trottoirafritten zijn goed bereikbaar.
  Het toegangspad is 1,50 m breed. Bij obstakels is een vrije breedte van 90 cm noodzakelijk.
  De wegbedekking is gemakkelijk berijdbaar door rolstoelen, drempels zijn niet hoger dan 2 cm.
- Niveauverschillen worden opgevangen door een hellingsbaan en een trap.
  De hellingsgraad van die helling bedraagt hoogstens 5 % voor een maximale lengte van 10 m en hoogstens 7 % voor een lengte van 5 m.
  Boven en onder elke hellingsbaan moet er een vlak bordes zijn. Het hellend vlak is minstens 1,20 m breed.
  De trap mag niet te steil zijn en is voorzien van slipvrij materiaal. De eerste en de laatste trede worden voor slechtzienden geaccentueerd door een strip in een contrasterende kleur.
  Zowel langs de hellingen als aan de trappen zijn aan beide zijden stevige leuningen aangebracht tussen 85 cm en 1 m hoog.
- Voor mensen met loopmoeilijkheden of met een verminderd uithoudingsvermogen is het aangenaam als ze met de wagen tot aan de toegangsdeur gereden kunnen worden.
- Zowel de parkeerplaatsen als het toegangspad zijn goed verlicht.

ingang

- De ingang moet drempelvrij zijn, een niveauverschil van niet meer dan 2 cm kan een rolstoelgebruiker nog zelfstandig nemen.
- De vrije doorgangsbreedte van de deur bedraagt minstens 90 cm.
- Glazen deuren krijgen op ooghoogte een contrasterende kleurmarkering.
- Automatische schuifdeuren genieten de voorkeur omdat ze voor iedereen bruikbaar zijn.
  Bij manueel bedienbare deuren die automatisch sluiten is het belangrijk dat het pompmechanisme voldoende licht afgesteld staat en dat er voldoende vrije ruimte beschikbaar is om met een rolstoel te kunnen manoeuvreren. Aan de zijde van de deurkruk is er een opstelruimte van 50 cm.

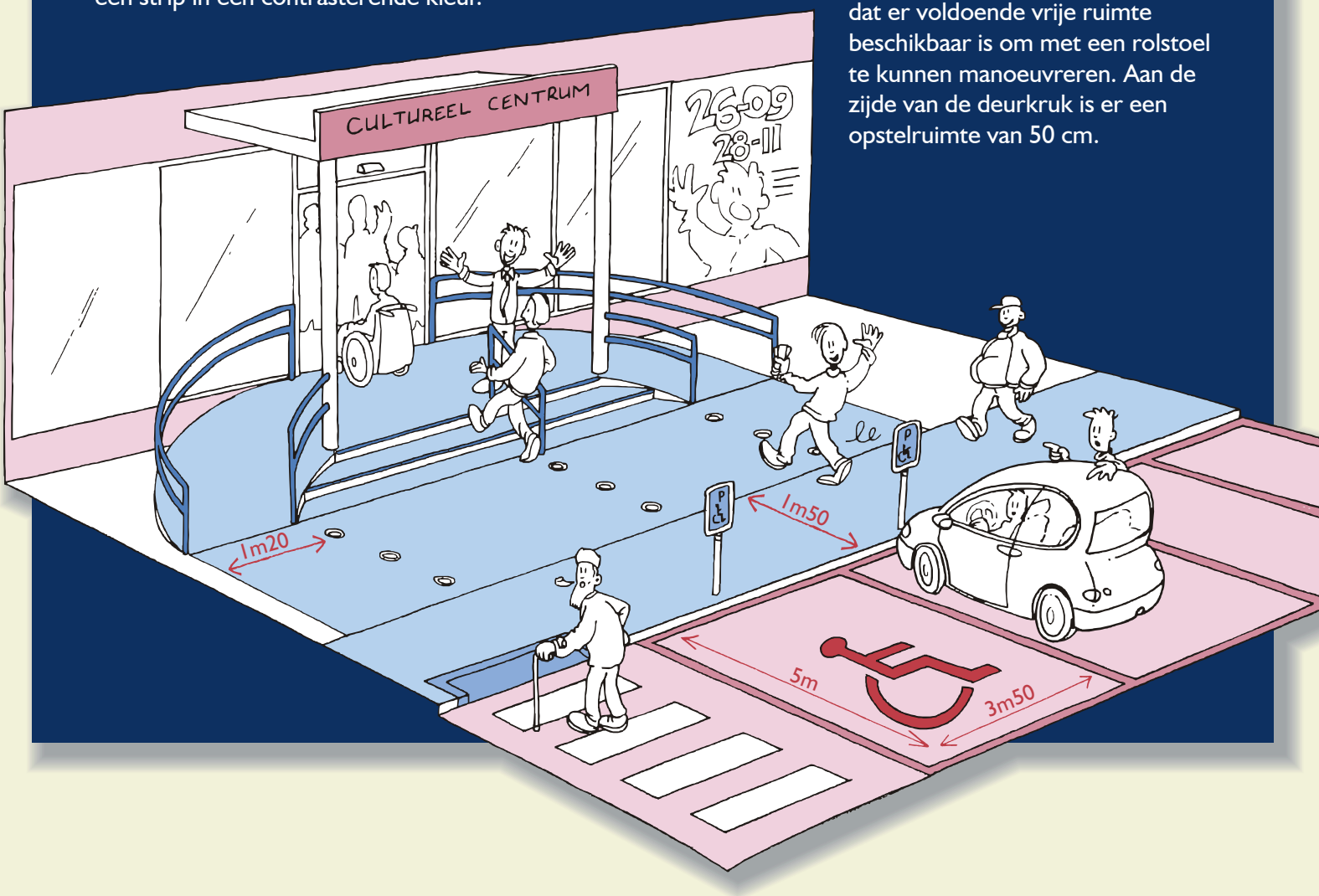

algemene tips

In veel gevallen hebben mensen met een handicap meer moeite met de manier waarop ze soms behandeld worden dan met de ontoegankelijkheid van de bebouwde omgeving. Dit kan een barriere zijn om tentoonstellingen te bezoeken of om naar het theater of een optreden te gaan. Een goede ingesteldheid is een eerste stap en kost bovendien niets.

- Wees vriendelijk maar niet betuttelend, behandel personen met een handicap net als iedereen.
- Als je niet weet wat te doen, vraag dan of je kan helpen. Schiet nooit ongevraagd ter hulp.
- Vraag ook hoe je kan helpen, iedereen weet voor zichzelf hoe hij het best geholpen kan worden.
- Geef juiste informatie aan personen die polsen naar de toegankelijkheid van de accommodatie, ook al moet je ze teleurstellen. De ontgoocheling achteraf zou immers des te groter zijn.
- Spreek een rolstoelgebruiker, blinde, … rechtstreeks aan, niet alleen zijn eventuele begeleider.
- Een informatiebrochure in een groter lettertype of zelfs grootschrift is een grote hulp voor vele ouderen en slechtzienden. Voor blinden kunnen brochures in braille omgezet worden.
- Honden zijn niet overal toegelaten, maak een uitzondering voor blindengeleidehonden. Ze zijn goed afgericht en onmisbaar voor de blinden.
- Spreek rustig en articuleer duidelijk als je tegen een gehoorgestoorde praat. Hou niets voor de mond bij het spreken en tracht het lawaai rondom te beperken.

Gebouwen voor recreatieve en socio-culturele activiteiten ressorteren onder de wet van 17 juli 1975 en het uitvoeringsbesluit van 9 mei 1977 *betreffende de toegang van gehandicapten tot gebouwen toegankelijk voor het publiek*. Deze wet bepaalt dat slechts een bouwvergunning wordt verleend als bij nieuwbouw en belangrijke verbouwingen rekening wordt gehouden met de omschreven normen. De normen in deze brochure wijken hier en daar af van de wettelijke normen aangezien een aantal normen verouderd zijn.

Deze brochure is een uitgave van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Gelijke Kansen in Vlaanderen / Vlaams Steunpunt Toegankelijkheid.

De brochure werd samengesteld door de vzw Toegankelijkheidsbureau,
Koorstraat 1, 3510 KERMT
Tel.: 011 87 41 38
Fax: 011 87 41 39
Noorderlaan 4, 1731 ZELLIK
Tel.: 02 465 55 25
Fax: 02 465 55 26
Email: info@toegankelijkheidsbureau.be
Website: www.toegankelijkheidsbureau.be

Als u meer informatie wilt over het toegankelijkheidsbeleid in Vlaanderen, kunt u contact opnemen met de Provinciale Steunpunten Toegankelijkheid:

Tel. Vlaams-Brabant:	016 26 73 91
Tel. Limburg:	011 23 82 87
Tel. West-Vlaanderen:	050 40 34 76
Tel. Oost-Vlaanderen:	09 267 75 85
Tel. Antwerpen:	03 240 56 52

U kunt deze brochure aanvragen bij:
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Gelijke Kansen in Vlaanderen
Vlaams Steunpunt Toegankelijkheid
Boudewijnlaan 30 - 1000 Brussel
Tel.: 02 553 58 46 Fax: 02 553 51 38
Email: gelijkekansen@vlaanderen.be
Website: www.gelijkekansen.be

In dezelfde reeks zijn ook verschenen: Toegankelijkheid van bankgebouwen, bibliotheken, cultuurcentra, gebeds- en bezinningshuizen, groengebieden, hotels, restaurants en cafes, scholen, signalisatie, sociale diensten, speeltuinen, sporthallen en zwembaden, stembureaus, kantoren van vrije beroepen, voetpaden, winkels.